

Татар халкының атаклы композиторы Салих Сәйдәшев

Презентациянең авторы

Казан шәһәрәндәге 52нче гимназиянең

татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Шәкүрова Фәридә Илдус кызы

Татар Дәүләт
ФИЛАРМОНИЯСЕ

Татар Дәүләт
опера һәм балет
театры
БИНАСЫНДА

Дүшәмбә
25
декабрь 1944 ел

Башлану вакыты 8 сәгәттә 30 минутта
Билетлар сатыла

ТАССР ХКС нарыннангы сәнгать эшләре нааразе
ТАССР нын атказанган сәнгать эшлесе

**САЛИХ
СӘЙДАШЕВ
И ҖАТ
КОНЦЕРТЫ**

ПРОГРАММАДА: Симфоник әсәрләр, музыкаль пьесалардан аергычлар һәм арияләр

КАТАНАШАЛАР: **СИМФОНИК ОРКЕСТР, ХОР һәм БАЛЕТ**
ТАССР нын заллы артистлары: МАРҖАН РАХМАНУЛОВА, ГАЛИЯ КАБИШОВА
ТАССР нын атказанган артисты: ФӘХРИ МӘСҮӘТДИНОВ
Татар Дәүләт Филармониясе театры: МОХАММӘТ САҖИЙ
Татар Дәүләт опера һәм балет театрының балет солистлары
АННА һәм АЛЕКСАНДР ГАЙДУШНИКОВ

ДИРИЖЕР ТАССР нын атказанган сәнгать эшлесе Салих Сәйдәшев
Хормейстер ТАССР нын атказанган сәнгать эшлесе И.С. ГАБРИЕЛОВ
Продюссерлар: ТАССР нын атказанган артисты ХАЛИД СӘЙДИКӘНОВ
Режиссер С. ВАЛГЕВ-СУЛМА

Татарстан Государственной
ФИЛАРМОНИЯ

В помещении Тат. Гос. театра
ОПЕРЫ И БАЛЕТА

Продолжение
25
декабрь 1944 г.

Начало в 8 час. 30 мин. вечера
Билеты продается

ТВОРЧЕСКИЙ КОНЦЕРТ
заслуженного деятеля искусств ТАССР

САЛИХА СӘЙДАШЕВА
В ПРОГРАММЕ: симфонические произведения, отрывки
из музыкальных пьес и отдельные арии

Участвуют: симфонический оркестр, хор и балет

art16.ru

Дәреснең максаты

- татар теленә хас үзенчәлекле әйтелешне ныгыту;
- татар теленнән рус теленә, рус теленнән татар теленә тәржемә итү осталыкларын камилләштерү;
- сүз байлыгын активлаштыру;
- бәйләнешле сөйләм телен үстерү;
- күренекле композитор Салих Сәйдәшев белән таныштыру, аның тормыш юлын һәм ижатын өйрәнүгә кызыксыну тәрбияләү.

Фонетик зарядка

[г] һәм [Ғ] авазлары.

Тизэйткечне дөрөс итеп кабатлагыз

**Гата Галидән Гомәрнең
чаңгы таягын алган.**

[[Ғ] авазы кергән сүзләрне атагыз.

**Гариф, гүзәл, гадел, игенче,
ТЫГЫЗ, ГӨЛ, АГАЧ.**

Тиешле хәрефләрне куегыз

- кар...а
- а...ач
- и...ен
- ти...ез
- ...алим
- ...армун

**Әйтемнәрне дөрөс итеп әйтегез,
мәгънәләрен аңлатыгыз**

- **Гәүһәр жирдә ятмас.**
- **Гомер итү-илгә хезмәт итү.**

Без Сәйдәшле халык.

**Бу Шопен да, Бетховен да түгел
Шулар заты, шулар кардәше.
Бу- татарның жир-табигать биргән
Кабатланмас мәшһүр Сәйдәше.**

Дәреснең темасы

**Татар халкының атаклы
композиторы
Салих Сәйдәшев.**

Сүзлек өстендә эш

- атаклы
- тугрылыклы
- моңлы
- көйләр
- күренекле
- тантана

**Салих Сәйдәшев - татар халкының
ы композиторы**

**1900 елның
3 декабрендә
Казанда туа.**

**Сәйдәшнен
яшьлек
еллары
Шиһаб
Ахмеровлар
гаиләсендә уза.**

**13 яшендә
рояльдә
моңлы көйләр
чыгара
башлый.**

**Салих Сәйдәшевкә
күренекле
композитор
Заһидулла
Яруллин музыка
белемнәрен бирә**

**Галиясгар Камал
исемендәге Татар
дәүләт академия
театрында
дирижер һәм
музыкаль житәкче
булып эшли
башлый.**

Сәйдәшев язган марш белән башлана.
Бүгөнгә көндә дә бәйрәм тантаналары Салих
Музыкаль эсәрләрән, вальс, маршлар яза.

«Галиябану», «Баш

«Галиябану», «Башмагым», «Зәңгәр шәл»
музыкаль эсәрләрән, вальс, маршлар яза.
Бүгөнгә көндә дә бәйрәм тантаналары Салих
Сәйдәшев язган марш белән башлана.

**Салих Сәйдәшев
исеме белән
бәйлә урыннар**

Укыгыз һәм тәржемә итегез

Салих Сәйдәшев - татар халкының атаклы композиторы, тугрылыклы улы. Ул 1900 елның 3 декабрендә Казанда туа. Сәйдәшнең яшьлек еллары Шиһаб Ахмеровлар гаиләсендә уза. 13 яшендә ул рояльдә моңлы көйләр чыгара башлый.

Салих Сәйдәшевкә күренекле композитор Заһидулла Яруллин музыка белемнәрен бирә. Булачак композитор укуын Казан музыка училищесында дәвам итә. 1922 елда Галиәсгар Камал исемендәге Татар дәүләт академия театрында дирижер һәм музыкаль житәкче булып эшли башлый. Ул «Галиябану», «Башмагым», «Зәңгәр шәл» музыкаль әсәрләрен, вальс, маршлар яза. Бүгенге көндә дә бәйрәм тантаналары Салих Сәйдәшев язган марш белән башлана.

Казанда Салих Сәйдәшев музейе, аның исемендәге урам, тукталыш бар. Башкаладагы Зур концертлар залы Салих Сәйдәшев исемен йөртә.

Тиешле репликаларны куегез

- ... ?
- Салих Сәйдәшев - татар халкының атаклы композиторы, тугрылыклы улы.
- Сәйдәшнең яшьлек еллары кайда уза?
- ... .
- Салих Сәйдәшевкә кем музыка белемнәрен бирә?
- ... .
- ... ?
- Галиәсгар Камал исемендәге Татар дәүләт академия театрында дирижер һәм музыкаль житәкче булып эшли башлый.
- Казанда Салих Сәйдәшев исеме белән бәйле нинди истәлекле урыннар бар?
- ... .

Тәржемә итегез

- Салих Сайдашев- знаменитый композитор татарского народа.
- Юные годы Сайдаша прошли в семье Шигапа Ахмерова.
- Музыкальные знания Салиху Сайдашеву дал видный композитор Загид Яруллин.
- В 1922 году начинает работать дирижёром и музыкальным руководителем в татарском государственном академическом театре имени Галиасгара Камала.

Жөмлэлэрне дәвам итегез

- Салих Сәйдәшев - татар халкының ... .
- Сәйдәшнең яшьлек еллары ... .
- 13 яшендә ул рояльдә моңлы ... .
- Салих Сәйдәшевкә күренекле композитор Заһидулла Яруллин... .
- Булачак композитор укуын Казан... .
- Галиәсгар Камал исемендәге Татар дәүләт академия театрында... .
- Ул «Галиябану», «Башмагым», «Зәңгәр шәл» музыкаль ... .
- Казанда Салих Сәйдәшев исеме белән... .
- Башкаладагы Зур концертлар залы Салих Сәйдәшев ... .

Сорауларга жавап бирегез

- Кем ул Салих Сәйдәшев ?
- Ул кайчан һәм кайда туган?
- Сәйдәшнең яшьлек еллары кайсы гаиләдә уза?
- Кайчан көйләр чыгара башлый?
- Салих Сәйдәшевкә музыка белемнәрен кем бирә?
- Булачак композитор кайда укый?
- Галиәсгар Камал исемендәге Татар дәүләт академия театрында кем булып эшли?
- Ул язган кайсы музыкаль әсәрләренә беләсез?
- Казанда Салих Сәйдәшев исеми белән бәйле нинди урыннар бар?

Өй эше

- 1 нче төркем- Салих Сәйдәшев турында монолог төзәргә
- 2 нче төркем- Салих Сәйдәшев турында диалог төзәргә
- 3 нче төркем- *“Татар халкының атаклы композиторы Салих Сәйдәшев” дигән темага контроль сораулар төзәргә*

